

Početak realizacije potpornoga projekta „Digitalizati njemačkih tiskovina od 18. do 20. stoljeća“ u sklopu Programa partnerstva germanističkih institucija sa Sveučilišta u Gießenu i Osijeku

Tihomir Engler

Njemački ured za akademsku razmjenu (DAAD) financijski je pokrovitelj programa devetogodišnje suradnje između Instituta za germanistiku Sveučilišta Justus Liebig u Gießenu i Odsjeka za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, koji je pokrenut 2017. godine. Riječ je o programu partnerstva koji obuhvaća aktivnosti s područja mobilnosti studenata i nastavnoga osoblja te unaprjeđenja nastavnoga procesa, ali i istraživačko-znanstvenoga rada. Poto-njem su posvećene aktivnosti na središnjem projektu GIP-partnerstva pod nazivom „Tragovi njemačkoga jezika, književnosti i kulture u Hrvatskoj – od početaka do današnjice“, čiji je cilj istražiti tragove doseljenika s njemačkoga govornoga područja na tlu Hrvatske u razdoblju od kasnoga srednjega vijeka pa sve do današnjice.

U početnoj je fazi projekta (2017. – 2019.) zacrtano prikupljanje ne samo dosadašnje znanstveno-istraživačke već i izvorne građe – tekstova na njemačkom jeziku koji su objavljeni na području Republike Hrvatske – kako bi se moglo što bolje rekonstruirati prisustvo njemačkoga jezika, kulture i književnosti na tlu Hrvatske. Na temelju prikupljene građe u središnjoj fazi (2020. – 2022.) slijedi utvrđivanje istraživačkih niša i njihova znanstvena obrada, da bi se u završnoj fazi (2023. – 2025.) na temelju rezultata istraživanja i materijala prikupljenog u prethodnim fazama formulirale temeljne odrednice jezičnog, književnog i kulturnog transfera u različitim etapama doticaja njemačke i hrvatske kulture.

Budući da je riječ o projektu koji preseže disciplinarne granice, u njega su se uključili ne samo germanisti, već i znanstvenici s drugih srodnih društvenih i humanističkih područja. Oblikovano je šest zasebnih istraživačkih timova (povijest, jezik, književnost, kazalište, školstvo i kultura) u kojima sudjeluje tridesetak znanstvenika: 17 germanista s Odsjeka za njemački jezik

negativno odraziti na ostvarenje zacrtanih projektnih ciljeva, jedan od kojih se odnosi na opseg i mogućnosti pristupa istraživačkoj građi. Potencijalna građa, naime, seže od administrativnih i drugih povijesnih dokumenata preko tiskovina u različitim oblicima poput knjiga, časopisa, dnevnih novina, periodika i plakata objavljenih na njemačkom jeziku, pa sve do materijalnoga kultur-

i književnost Sveučilišta u Gießenu, Osijeku i Rijeci, te znanstvenici s drugih odsjeka Filozofskoga fakulteta, odnosno sastavnica Sveučilišta u Osijeku i iz drugih hrvatskih institucija. Jedna od temeljnih odlika projekta je i otvorenost znanstveno-istraživačke mreže, tako da se u svako doba u ostvarenje projektnih ciljeva mogu uključiti i drugi znanstvenici i istraživači unutar i izvan Hrvatske.

Tijekom priprema partnerstva utvrđen je niz problema koji bi se mogli

noga blaga. S time je usko povezan i drugi problem, a to je da se navedena istraživačka građa nalazi u muzejima, knjižnicama te državnim i privatnim arhivskim ustanovama diljem Hrvatske, ali i izvan nje, što uvelike usložnjava rad s primarnim izvorima.

Navedeni su problemi voditelje programa Partnerstva germanističkih institucija, odnosno, njegova središnjega projekta potaknuli na pokretanje potpornoga projekta „Digitalizirati njemačkih tiskovina od 18. do 20.

Tiskovna konferencija i potpisivanje ugovora za izvedbu projekta u Hrvatskoj u Muzeju Slavonije u Osijeku, 3. studenoga 2017.

stoljeća u Hrvatskoj“ (2017. – 2019.), čija je pripremna faza svečano završena 3. studenoga 2017. tiskovnom konferencijom u prostorijama Muzeja Slavonije u Osijeku, kada su u prisustvu novinara potpisani ugovori o posudbi građe i njejoj digitalizaciji između Sveučilišta Justus Liebig u Gießenu kao predstavnika donatorske strane, Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Muzeja Slavonije kao imatelja građe te tvrtke ArhivPro d.o.o. koja će obaviti poslove digitalizacije. Neposredni je cilj navedenog dvogodišnjeg potpornog projekta da se za početak obavi digitalizacija dvaju najduže objavljivanih novina na njemačkom jeziku u Slavoniji: *Die Drau* (1868. – 1932.) i *Slavonische Presse* (1885. – 1919.), kao i godišnjaka *Essegger Bote*. Projekt digitalizacije preko Sveučilišta u Gießenu financira Ured za kulturu i medije Savezne vlade Republike Njemačke u ukupnom iznosu od 1.000.000,00 kuna, dok imatelj građe, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu i Odjel knjižnice Muzeja Slavonije u Osijeku, ustupaju građu u svrhu njene digitalizacije, a zauzvrat dobivaju pretražive digitalizate koje mogu uvrstiti i u vlastite digitalne zbirke. Digitalizacija građe obuhvaća više od 220.000 stranica koje će putem virtualnih platformi *Digitalnog foruma za Srednju i Istočnu Europu* (DiFMOE) knjižnice Martin Opitz i Muzeja Slavonije u Osijeku biti dostupne ne samo istraživačima, već i široj zainteresiranoj javnosti.

Potporni projekt predstavlja prvi korak u smjeru digitalizacije cjelokupne tiskovne građe na njemačkom jeziku koja je izlazila na području današnje Republike Hrvatske, gdje je od 1786.

do 1945. godine postojalo nešto više od stotinjak njemačkih novina i časopisa. Krajnji je cilj potpornog projekta prikupiti podatke o svim tim tiskovinama te ih zajedno s digitaliziranom građom smjestiti na javni portal, kako bi se na taj način stvorio trajno dostupni izvor koji bi znanstvenicima s različitih znanstvenih područja bio na raspolaganju u njihovim istraživanjima.

Cilj je i središnjeg i potpornog projekta što sustavnije prikupljanje i kompletiranje građe vezane uz prisustvo doseljenika s njemačkoga govornoga područja na tlu Hrvatske te istraživanje i znanstveno vrednovanje ne samo te građe, već i posljedica kulturnoga transfere između njemačkih doseljenika i domicilnoga, hrvatskoga stanovništva kako bi se iz rezultata istraživanja mogli povući i zaključci o strategijama interkulturnog diskursa u suvremenom trenutku. Nadalje se očekuje da će uspješno ostvarenje inicijalnog potpornog projekta digitalizacije novina *Die Drau* i *Slavonische Presse*, kao i kalendara *Essegger Bote*, pridonijeti podizanju svijesti u hrvatskom društvu ne samo o potrebi već i o neophodnosti, odnosno, neminovnosti uspostave daljnjih projekata digitalizacije kulturne baštine stvorene na tlu Hrvatske kojima će se građa u informativne i edukativne svrhe učiniti pristupačnom što širem krugu domaće i inozemne javnosti. ■

PROJEKT INFO

Naziv: „Digitalizati njemačkih tiskovina od 18. do 20. stoljeća u Hrvatskoj“

Financiranje: Ured za kulturu i medije Savezne vlade Republike Njemačke

Trajanje: 15. rujna 2017. – 31. prosinca 2019.

Projektne ustanove: Institut für Germanistik der Justus-Liebig Universität Gießen, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Muzej Slavonije u Osijeku

Voditelji: Prof. dr. sc. Thomas Möbius i dr. sc. Tihomir Engler

Kontakt: Thomas.Moebius@germanistik.uni-giessen.de; tenger@ffos.hr; Anne.K.Latka@lehramt.uni-giessen.de; Florian.Rauscher@lehramt.uni-giessen.de